

२३८

॥ हलषष्ठीव्रतकथाप्रश्नः ॥

त प्र २

॥ ह-व-२-

॥ १॥

श्रीगणेशाय नमः॥ अद्य हे त्यादिममैतज्जन्मसकलपापक्षयदौर्भाग्यक्षयानेक
 गुणान्वितसुतौ वासिपति सहचिरजीवित्वतदुत्तरपतिना सह दिव्यक्रोदिवर
 र्वाशिं न विष्णुपुरनिवासकामाकुशपलाशव्रतनिमित्तमेभिः उपचारैः शं
 भुषणमुखपार्वती गणेशानां पूजनमहं करिष्ये॥ ततः प्रतिष्ठा आवाहनं॥
 अर्घ्यादिदानं अर्चदिकमुत्सृजेत्॥ ततः कथाश्रवणं॥ ततो रक्षिणादानं
 विसर्जनं॥ ॥ युधिष्ठिरैवाच॥ भगवन् देवकीसुनो त्वो नुग्रहकारक॥ का
 जातो धिभूतले देवतस्मान्मे नुग्रहं प्रति॥ १॥ अभिमन्यो हते बाले सुत्र
 द्रात्यंत दुःखिता॥ जीवितुं नातिशक्नोति दुःखेन परिपीडिता॥ २॥ तथैयं
 रुदती निसं द्रौपदी योषितां वरा॥ तिष्ठत्यहर्निशं देवपंचपुत्रैर्विना ह

का

॥ १॥

ता॥३॥ अभिमन्योश्च पत्न्यां योगर्भोस्ति पुरुषोत्तम॥ तस्मिन्ममामिसंताने
 सोऽपि दग्धोऽस्ते जसा॥ ४॥ अश्वत्थाम्नापिरुष्टे न भृशं निश्चलतां गतः।
 महादुःखमिमं धीरं संसारे पत्युः शोकजं॥ ५॥ पित्रोः सुखकरं जन्म पुत्राणां च
 रजीवितं॥ यथा दीर्घायुरायेत्यसं ततिः स्यादनुत्तमा॥ ६॥ तदर्थं कथं
 ते देव किं दानं व्रतमेव किं॥ श्रीकृष्णोवाच॥ व्रतं कुशपत्न्या शाख्यं त्रिषु
 लोकेषु विंशति॥ ७॥ पुरुषेण सुभद्रायां नरुतं राज्यदर्पतः॥ तेनैतेऽप्य
 त्यक्षोणं शंपीडितमानसं॥ ८॥ उत्तराव्रतमेतत्तु करोतु कुलवर्ध
 नं॥ मृतोऽपि तन्मर्त्यं जीवितं नात्र संशयः॥ ९॥ युधिष्ठिर उवाच॥ को
 विधिर्देवताकावाकस्मिन्काले विधीयते॥ कथं वाख्यातिमायातं केन

शु

चीर्णं व्रतं लिदं ॥ १० ॥ कृच्छ्र उवाच ॥ सु होत्रो नाम राजा भूत्सु पर्णा तस्य च
 प्रिया ॥ तस्यां संजनयामास पुत्रं हस्तीति विश्रुतं ॥ ११ ॥ स्वर्णं नामानि
 र्ममेयोसौ पुत्रा वै हस्तिनापुरं ॥ स बाल एव प्रययौ ॥ गांधात्री वसहायवा
 न् ॥ १२ ॥ जलकी डार्थमौ सुक्या द्वालेत्वा जलमाविशत् ॥ ततो गृहीत्वा
 तं बालं ग्राहो निजविलंगतः ॥ १३ ॥ तच्छ्रुत्वा क्रोधवेगेन पुत्रदुःखेन पी
 ढिता ॥ धात्री सुतं सुपर्णा पिप्रज्वलद्भ्रूवावाहने ॥ १४ ॥ आश्वे विश्वे प
 शोचंती सुपुत्रं रुदित्वा स्वयं ॥ राजापि दुःखं संविभ्रुः चैतन्यरहितो भव
 त् ॥ १५ ॥ धात्री दुःखवे गां गाञ्च जगाम हनं वनं ॥ वने कुशपलाशाभ्या
 मधोर्तहितमूर्तयः ॥ १६ ॥ शंभुषण्मुखपार्वत्यो विद्मराजेन संयुता ॥

तिष्ठंति शीर्षपर्णेषु सर्वजंतुविवर्जिताः ॥ १७ ॥ ध्याया च तस्मिन् देवाः
 पूजिताश्च दिर्न प्रति ॥ तृणधान्यमधूकाणां आहारं साकरोति च ॥ १८ ॥
 एवं तस्यास्थिता यो च न गच्छेत् दुतदर्शने ॥ बभूव भाद्रमासस्य कृष्णष्टमी
 युधिष्ठिर ॥ १९ ॥ निर्गतो भ्राष्ट्रमध्यात्तु ध्यात्री पुत्रोति सुंदरः ॥ अदष्टं पूर्वमेत
 दिराजाराज्ञी जनैः सह ॥ २० ॥ चिंतया कुलितैर्दृष्ट्वा ध्यात्री पुत्रस्य जीवितं । प
 प्रच्छतुः कारणं तद्वाप्तवान् शानिनेः शुचीनः ॥ २१ ॥ अत्रोतरे शिवस्थाना
 दुर्वासा मुनि सत्तमः ॥ आजगाम महाभाग नृपं बोधयितुं हितं ॥ २२ ॥ मनोर
 थ इव प्राप्नोतु दुर्वासा मुनि सत्तमः ॥ अर्च्येण पूजयामास स्वागतेन च भूपतिः
 ॥ २३ ॥ तमेवार्थं तु पप्रच्छ नमस्कृत्य पुनः पुनः । दुर्वासा उवाच ॥ राजैस्तव कु

ह-

॥३॥

प्रारस्य धात्रीचमनस्विनी॥ २५॥ तथा संपूजितः शंभुः पार्वत्या षण्मुखेन
 च॥ गणेशेणैव नायुतः श्रैव तस्यैतत्फलमीदृशं॥ २६॥ अद्यैव तत्रागं
 तव्यं युवाभ्यामपि भूपते॥ ते महिष्यपि गृह्णाव्रतमेतन्महाफलं॥ २७॥ आ
 भ्यास्यतां तथा धात्री सर्वसंपत्स्यते हितं॥ त्वत्सकाशं महा राजशंभुना प्रेषि
 तो ह्यहं॥ २८॥ श्रुत्वा राजा च सखी च जगत्सुखं नैशुभं॥ धात्रीपुत्रेण स
 हितो दुर्वीसादिजनैः सह॥ २९॥ तत्र धात्रीपूजयित्वा कुशव्रह्मातरोरधः
 ॥ अधापरमया युक्ता देवमूर्तिचतुष्टयं॥ ३०॥ राजा धात्रीसमास्यैश्वोपु
 त्रेण समतोषयत्॥ धात्रीहर्षेण संयुक्ता कृते सर्वैराजंस्तव मया दत्तयतः
 प्रभृति आगता॥ पूजयामि शिवं देव्यास्वसुसुतं वान्यभाजनां॥ ३१॥ अ

॥३॥

न्यवेदयत्॥ ३२॥ धात्र्युवा- २

र्धरात्रौ मया ददं सुखं हर्षं पूरितं ॥ शंकरो वचनं प्राकृतं गौरी पुत्रद्वयान्वि-
 ता ॥ ३३ ॥ **शंकरो वचनं प्राकृतं गौरी पुत्रद्वयान्विता** उक्तवान्यद्वचो-
 भूयः तच्छृणुष्वममादरात् ॥ यस्मात्त्वया पूजितो हं गौरी पुत्रद्वयान्विता ॥ ३३ ॥
 पलाशकुशयोरधस्तास्माजीवतु मे सुतः ॥ मत्प्रेरितश्च दुर्वासा गमिष्यत्य-
 द्यभूपतिं ॥ ३४ ॥ पत्न्या ससमाने तु तव पुत्रेण जीवता ॥ राक्षसां चैतद्भूतवरं क-
 रोतु विधिपूर्वकं ॥ ३५ ॥ सा तु जीवितपुत्रादि बहुपुत्राभविष्यति ॥ व्रतस्या-
 स्य विधानं च दुर्वासाः कथमिष्यति ॥ ३६ ॥ सा धात्र्यौ दितमाकर्ण्य स्वप्नरत-
 मशेषतः ॥ राजाराक्षी तदाश्चर्यमूचतु ब्रूतमुत्तमं ॥ ३७ ॥ दुर्वाससो मुखं वी-
 क्ष्य तत्पर्यौ संबभूवतुः ॥ ततः स्मेरमुखः साक्षाच्छंभो मूर्तिं हि मानुषी ॥ ३८ ॥

दुर्वासाः कथयामास व्रत राजविधिं ततः॥ दुर्वासा उवाच॥ अस्याभां दं स्य
 मासस्य कृष्ण षष्ठी शुभं प्रदा॥ ३९॥ अस्यादि प्रतिवर्षं तु प्रातः स्नात्वा सुसं
 यता॥ व्रतस्य नियमेतिष्ठे क्रोधलोभदिवर्जिता॥ ४०॥ पतितं त्यज संभाषं द
 र्शनानि च॥ न हि संजीवितं शंखनखनेद्गलपद्धतिं॥ ४१॥ सखीभिः सह
 मन्त्र्याङ्गेयन्यौ दुपवर्जानि कं॥ पलाशकुशयोश्चाधः कृत्वा मूर्तितु मन्म
 यी॥ ४२॥ शिवं स्कंदं विघ्ननाथं मंत्रैरेव प्रपूजयेत्॥ पुष्पैर्नानाविधैरेव का
 लोद्भूतैर्मनोरमैः॥ ४३॥ नमः शिवाय सोमाय पंचवक्त्राय॥ शूलिने नंदि
 नृगि महकालगणयुक्ताय शंभवे॥ ४४॥ शिवायै हरकांतार्यै प्रकृत्यै सृष्टि
 हेतवे॥ सुतं सौभाग्यदायि न्ये गौर्यै देव्यै नमो नमः॥ ४५॥ आर्युवाह गणे

शायपरश्वधधरायच॥ सृणिहस्तायवीरायनमः पाशासिपाषाये॥ ४६॥
 हरगौरीतु सुपुत्राय कृत्तिकातनयायच॥ स्कन्दायशिखिवाहायज्ञानश
 क्तिधरायच॥ ४७॥ दीपचंदनधूपैश्वनेवेशैर्विविधैस्तथा॥ संपूज्यग्रह
 मागच्छेत्संतर्प्यदिजयंगवान्॥ ४८॥ तृणैर्धौन्यैस्तमश्नीमन्मधूककुसुमं
 तथा॥ महिषीदधिदुग्धंचघृतंशस्तंविशेषतः॥ ४९॥ अफालकृष्टंय
 त्सस्यंलभेदेवंविधं हि यत्॥ विधिरेष ब्रतस्यास्यतवराक्षीकरोतुच॥ ५०॥
 अधुनालभतेसौख्यं पुत्रपौत्रसमन्विता॥ दुर्वाससोवचः श्रुत्वा राक्षीच
 क्रेचतद्रुतं॥ ५१॥ निःसलोराजपुत्रोथविलाङ्गाहस्पसत्वरं॥ ववंदेचर
 जै॥ तुःपितुर्दुर्वाससस्तदा॥ ५२॥ अपरेबहवः पुत्राराजाराक्षीचतफला

॥ ५ ॥ त॥ दीर्घा युषो माहावीर्या धनसत्त्वं गुणान्वितः ॥ ५३ ॥ इतयः प्रशमं यांति
 माशी दुर्भिक्षमेव च ॥ चक्रे राज्यं च त्रिविधं राजा वर्षगणान्वहन् ॥ ५४ ॥ एतद्
 तक्रोतेषा उत्तरावरवर्णिनां ॥ अश्वत्था म्नाह तोह तो गर्भो जीवितं लभतौ
 विदं ॥ ५५ ॥ व्रतस्यास्य प्रभावेन स्थिरा भवतु मे मतिः ॥ केशवस्य वचश्चुत्वा
 धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥ ५६ ॥ उत्तरांकारयामास व्रतं विधिवद्दो वरः ॥ अश्व
 त्था म्ना लुनि जीवितं गर्भं चोत्तरादधे ॥ ५७ ॥ लक्षणं जीवमासाद्य प्रत्यहं
 सुमहोत्सवं ॥ जनमेजयस्य पितोपरीक्षितिविधियते ॥ ५८ ॥ एवं विधिं
 यांकुरुते कुलस्त्री व्रतं वरेण्य सुतपौत्रं यदि संप्राप्य पत्या सह चायुषां
 ते प्रयाति लोकां शशिशेखरस्य ॥ ५९ ॥ इति श्रीमाहाभारते निखिलम

पुत्राश्चैवापते जाता राज्ञः सप्तगुणान्विताः

ॐ शिवलसारे भविष्योत्तरपुराणे कुशपलाशारव्य व्रत कथा समाप्त
ॐ ३७ प ५ सं. १८५८ ति. माघ शु. ५ द्दं पुस्तकं कुंटे इत्यपनाम कविनायक भट्टस्य ॥

पूज्यै च कुशपलाशौ वर्द्धते तौ यथाविधि ॥ तथा मे भर्तृपुत्रादी न्वर्द्धय त्वं प्रसादतः पूजामंत्रः ॥

॥ हलशष्टिवतकथा पत्रे ५॥